

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« 02 » 09 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ:
УКРАЇНСЬКА МОВА В СУЧАСНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ

для студентів
спеціальності: **012 Дошкільна освіта**
освітньої програми: **012.00.01 Дошкільна освіта**
рівня вищої освіти: першого (бакалаврського)

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307986
Програма № 06.12.124
Назва Дисципліна відділу моніторингу якості освіти
(підпис) (прізвище, ініціали)
« 02 » 09 2024

Київ – 2024

Розробник: Заєць Валентина Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови.

Викладач: Заєць Валентина Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови

Протокол № 10 від 29.08.2024 року

Завідувач кафедри української мови (Михайло ВІНТОНІВ)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми

«___»___ 20___р.

Гарант освітньої програми (Олена ПОЛОВІНА)

Робочу програму перевірено

«30»08 2024 р

Заступник декана факультету української філології, культури і мистецтва з науково-методичної та навчальної роботи

 (Світлана ГОРОБЕЦЬ)

Пролонговано:

на 20___/20___ н.р. _____ (_____) (ПІБ). «___»___ 20___р., протокол № ___

на 20___/20___ н.р. _____ (_____) (ПІБ). «___»___ 20___р., протокол № ___

на 20___/20___ н.р. _____ (_____) (ПІБ). «___»___ 20___р., протокол № ___

на 20___/20___ н.р. _____ (_____) (ПІБ). «___»___ 20___р., протокол № ___

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ		
Вид дисципліни	<i>обов'язкова</i>	
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>	
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>7/210</i>	<i>7/210</i>
Курс	<i>1</i>	<i>1</i>
Семестр	<i>1</i>	<i>1</i>
Кількість змістових модулів з розподілом	<i>3</i>	<i>3</i>
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: УКРАЇНСЬКА МОВА В СУЧАСНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ		
Курс	<i>1</i>	<i>1</i>
Семестр	<i>1</i>	<i>1</i>
Кількість кредитів	<i>3</i>	<i>3</i>
Кількість модулів	<i>3</i>	<i>3</i>
Обсяг годин, зокрема:	<i>90</i>	<i>90</i>
Аудиторні	<i>42</i>	<i>12</i>
Лекції	<i>8</i>	<i>2</i>
Практичні заняття	<i>34</i>	<i>10</i>
Модульний контроль	<i>6</i>	<i>-</i>
Семестровий контроль	<i>10</i>	
Самостійна робота	<i>32</i>	<i>78</i>
Форма семестрового контролю	<i>Іспит</i>	<i>Іспит</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування української громадянської ідентичності шляхом підвищення ролі української мови як національної цінності та подолання мовно-культурної меншовартості українців; поглиблення системного уявлення студентів про усне й писемне мовлення українців; формування українськомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців.

Завдання навчальної дисципліни:

- виховання в здобувачів вищої освіти почуття національної свідомості та історичної мовно-культурної пам'яті, що сприятиме підвищенню мотивації вивчення культури усного та писемного мовлення, історії української культури та права людини, громадянина України;
- формування української громадянської ідентичності; популяризації і збереження культурної спадщини та культурних цінностей України;
- формування українськомовного іміджу, комунікативної, мовленнєвої, прагматичної, соціокультурної, загальних і фахових компетентностей у процесі усвідомленого опанування мовної, мовленнєвої, комунікативної теорій;
- здійснення заходів, спрямованих на розвиток цілісної загальнодержавної політики національно-патріотичного виховання.

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні фахівці фахівців у галузі філософії,

набувають таких програмних компетентностей:

- *інтегральну компетентність*: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

- розвивати *загальні компетентності* такі, як:

КЗ-1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою та іноземними мовами як усно, так і письмово.

Організація навчальної діяльності в центрі культури української мови

Реформування системи вищої освіти на сучасному етапі зумовлює концептуальні зміни в напрямках, цілях, завданнях, змісті освіти, філологічної зокрема, які зорієнтовують передовсім на розвиток особистості, формування творчої ініціативи, мобільності, підвищення конкурентоздатності майбутнього фахівця.

Задля ефективної реалізації концепції нової освітньої стратегії університету програмою передбачено застосування можливостей Центру культури української мови.

Для цього впроваджено систематичне застосування орфоепічних тренінгів, риторичних розминок, дослідницьких завдань, що передбачають карткування мовного матеріалу, укладання мультимедійних словників, опрацювання спеціальної літератури тощо; творчих завдань «Мовне обличчя міста», «Мовна особистість фахівця», «Мовний портрет однокурсника», «Стань співавтором тексту» тощо.

Крім того, студентів залучено до роботи в проблемних групах, до участі в наукових конференціях; мовних конкурсах тощо.

У Центрі заплановано презентації наукових видань з проблем культури української мови, зустрічі з науковцями.

3. Результати навчання за дисципліною

Навчання за дисципліною спрямоване на отримання таких програмних результатів за ОПІ 012.00.01 «Дошкільна освіта» освітнього рівня першого «бакалаврського»:

ПР-15 Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

Реформування системи вищої освіти на сучасному етапі зумовлює концептуальні зміни в напрямках, цілях, завданнях, змісті освіти, філологічної зокрема, що зорієнтовують передовсім на розвиток особистості, формування творчої ініціативи, мобільності, підвищення конкурентності майбутнього фахівця.

Задля ефективної реалізації концепції нової освітньої стратегії Університету програмою передбачено застосування можливостей Центру культури української мови. Для цього впроваджено систематичне застосування орфоепічних тренінгів, риторичних розминок, дослідницьких завдань, що передбачають карткування мовного матеріалу, опрацювання текстів різних стилів та жанрів тощо. Заплановано виконання творчих завдань, зокрема до Дня Захисників і Захисниць України (01.10.2024р.) студенти будуть залучені до участі у проєкті «Лист-подяка солдату ЗСУ».

До Дня української писемності і мови (9.11.2024р.) студенти писатимуть есе на одну з тем: «Мовне обличчя рідного міста», «Мовний портрет однокурсника», «Подумки про головне» тощо.

Крім того, студенти будуть залучені до роботи мовного гуртка «Лінгвістика українськомовного тексту».

У Центрі заплановано презентації наукових видань із проблем культури української мови, зустрічі з науковцями.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної /заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Ус бо го	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					С а м о с т і й н а
		Л е к ц ії	С е м і н а р и	П р а к т и ч н і	Л а б о р а т о р н і	І н д и в і д у а л ь н і	
Модуль 1. ЛІТЕРАТУРНА І НАЦІОНАЛЬНА МОВА. ФУНКЦІЇ МОВИ							
Тема 1. <i>Мова і мовлення. Динаміка національної мови і форм її вияву.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Тема 2. <i>Українська мова з-поміж інших слов'янських мов. Українська мова на мовній карті світу.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Тема 3. <i>Усний і письмовий різновиди української мови. Співвідношення літературної і розмовної мови.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Тема 4. <i>Українська мова – основа державної єдності і національної культури. Мовне законодавство і мовна політика в Україні.</i>	4	2	-	-	-	-	2
Тема 5. <i>Функційно-стильова диференціація української мови.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Модульний контроль 1	2	2					
Разом	22	2	-	8	-	-	10
Модуль 2. КУЛЬТУРА УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА							
Тема 6. <i>Мова фаху як складник сучасної української літературної мови.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Тема 7. <i>Культура усного і письмового ділового спілкування. Типи документів, мовні особливості оформлення документів.</i>	4	-	-	2	-	-	2

Тема 8. <i>Культура усного і письмового спілкування в освітньому середовищі. Особливості оформлення текстів науково-навчальних жанрів.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Тема 9. <i>Риторичний аспект культури мовлення. Публічний виступ. Невербальні складники комунікації.</i>	2	-	-	2	-	-	-
Тема 10. <i>Технології комунікативного впливу. Полемічна майстерність і цифрова риторика.</i>	4	2	-	2	-	-	-
Модульний контроль 2	2	2					
Разом	20	2	-	10	-	-	6
Модуль 3. КУЛЬТУРА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА. НОВА СФЕРА КОМУНІКАЦІЇ							
Тема 11. <i>Мовна норма: динаміка і проблеми кодифікації.</i>	6	2	-	2			2
Тема 12. <i>Український правопис у контексті мовних інновацій.</i>	6	2	-	2	-	-	2
Тема 13. <i>Орфоепічна та акцентуаційна норма як складник мовленнєвої культури фахівця.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Тема 14. <i>Лексична та фразеологічна правильність мовлення.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Тема 15. <i>Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.</i>	4	-	-	2			2
Тема 16. <i>Синтаксичні аспекти культури мовлення. Пунктуаційна норма.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Тема 17. <i>Гендерні та вікові особливості спілкування.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Тема 18. <i>Особливості інтернет-комунікації. Мова інтернету.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Модульний контроль 3	2	2					
Разом	38	4	-	16	-	-	16
Підготовка до проходження контрольних заходів	10	(семестровий контроль)					
Усього	90	8	-	34	-	-	32

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

ЛІТЕРАТУРНА І НАЦІОНАЛЬНА МОВА. ФУНКЦІЇ МОВИ

Тема 1. Мова і мовлення. Динаміка національної мови і форм її вияву.

Основні питання теми:

1. Комунікативні ознаки культури мовлення.
2. Динаміка національної мови і форм її впливу.

3. Соціальні чинники динаміки норм української мови кінця XX – початку XXI століття (система та узус).
4. Співвідношення системних (прескриптивних) й узуальних (дескриптивних) мовних норм української мови.
5. Наслідки дерусифікації української мови на лексичному, словотвірному, граматичному та правописному рівнях.

Ключові слова: державна мова, мовна політика, лінгвоцид, соціальні чинники динаміки, унормованість, прескриптивна мовна норма, дескриптивна мовна норма, кодифікованість, дерусифікація

Рекомендована література:

Основна: 2; 3; 6.

Додаткова: 8; 9; 10; 15; 20.

Тема 2. Українська мова з-поміж інших слов'янських мов. Українська мова на мовній карті світу.

Основні питання теми:

1. Місце української мови серед мов світу.
2. Походження української мови. Основні концепції у питанні про зародження і розвиток української мови як окремої слов'янської.
3. Мова і писемність Київської Русі. Періоди становлення української мови (за Ю Шевельовим).
4. Національна літературна мова: нова (19-е – початок 20-го ст.), сучасна (20-е ст.).
5. Роль І. Котляревського і Т. Шевченка в розвитку української літературної мови. Борис Грінченко – автор «Словаря української мови».
6. Історія лінгвоциду.

Ключові слова: слов'янська мовна група, підгрупа, праслов'янська етномовна спільність, праслов'янська мова-основа, старослов'янська мова, руська мова, глаголиця, кирилиця, національна мова, літературна мова, державна мова, мовна політика, лінгвоцид, двомовність (білінгвізм), функції мови, територіальний діалект, соціальний діалект, жаргон, сленг, унормованість, кодифікованість, багатофункційність, наддіалектність.

Рекомендована література:

Основна: 2; 3; 4; 5.

Додаткова: 7; 8; 9; 15; 20

Тема 3. Усний і письмовий різновиди української мови. Співвідношення літературної і розмовної мови.

Основні питання теми:

1. Українська мова в уснорозмовній сфері суспільства. Тенденції слововислову в узусі і вплив мови медіа та реклами на активну та пасивну лексику.
2. Професійна комунікація вихователя. Поняття «культура мови» та «мовлення», «комунікація» у фаховій діяльності вихователя.

3. Вплив мови медіа, реклами на культуру мови, мовлення фахівців дошкільної освіти.
4. Мовні та позамовні чинники впливу на дотримання мовних норм (орфоепічних та акцентуаційних) у професійній діяльності майбутнього фахівця.
5. Усна і писемна форми літературної мови. Значення територіальних діалектів для розвитку літературної мови. Літературна мова і соціальні діалекти (жаргон, сленг).
6. Роль словників у професійному мовленні фахівця. Типи словників.

Ключові слова: усна та письмова форма мови, культура мовлення, комунікація, норма, мовна норма, орфоепічні норми, акцентуаційні норми, анормативність, адекватність мовлення, багатство мовлення, доречність мовлення, звертання, змістовність мовлення, мовленнєвий етикет, морфемний словник, словник іношомовних слів, словник паронімів, словник синонімів.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5; 6.

Додаткова: 3; 5; 8; 13; 16; 19.

Тема 4. Українська мова – основа державної єдності і національної культури. Мовне законодавство і мовна політика в Україні.

Основні питання теми:

1. Українська мова в державі, статус української мови в лінгвальній культурі українського суспільства.
2. Мовне законодавство та мовна політика в Україні.
3. Поняття державної, національної, регіональної та рідної мови в Україні.
4. Функції державної мови. Форми національної мови: літературна мова, територіальні діалекти, соціальні діалекти, просторіччя.
5. Ознаки літературної мови: унормованість, кодифікованість, багатофункціональність, стилістична диференціація, наддіалектність, високий ступінь престижності.

Ключові слова: лінгвальна культура суспільства, мовна політика, форми національної мови, ознаки літературної мови.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 5; 6.

Додаткова: 1; 2; 9; 10; 14; 15; 17.

Тема 5. Функційно-стильова диференціація української мови.

Основні питання теми:

1. Стилістична система сучасної української мови. Характеристика функційних стилів і підстилів мовлення.
2. Взаємозв'язок і взаємодія стилів. Мовленнєві жанри функційних стилів.
3. Мовні і жанрові особливості, текстові норми наукового та офіційно-ділового стилів.

4. Експресивні різновиди (стилі) мовлення: нейтральний, урочистий, офіційний, фамільярний, інтимно-ласкавий, гумористичний, сатиричний. Поняття про ідіостиль, ідіолект.

Ключові слова: функційний стиль мовлення, підстиль, функційні особливості стилів мовлення, стилістика, офіційно-діловий стиль, розмовний стиль, науковий стиль, епістолярний стиль, конфесійний стиль, художній стиль, публіцистичний стиль, стиль медіа, стилістичний ресурс, експресивні стилі.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5; 6

Додаткова: 1; 3; 7; 9; 10; 13; 14.

Модуль 2.

КУЛЬТУРА УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА

Тема 6. Мова фаху як складник сучасної української літературної мови.

Основні питання теми:

1. Культура мови і культура мовлення особистості.
2. Комунікативна та мовна компетенції фахівця.
3. Комунікативні якості мовлення: правильність, змістовність, логічність, точність, стислість, чистота, доречність, достатність, виразність, багатство.
4. Фахові термінологічні словники.

Основні поняття теми: культура мови, культура мовлення, комунікативні якості мовлення: правильність, змістовність, логічність, точність, чистота, доречність, достатність, виразність, багатство.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5; 6

Додаткова: 1; 3; 7; 9; 10; 13; 14; 15.

Тема 7. Культура усного і письмового ділового спілкування. Типи документів, мовні особливості оформлення документів.

Основні питання теми:

1. Мовна норма як одне з основних понять культури мовлення.
2. Традиційність і стабільна гнучкість мовної норми. Варіантність мовної норми.
3. Система мовних норм: орфоепічні, акцентуаційні, лексико-фразеологічні, морфологічні, синтаксичні, графічні, орфографічні, пунктуаційні, стилістичні.
4. Причини порушення мовних норм. Особливості фіксації мовних норм у правописі, словниках, довідниках, підручниках та посібниках з української мови.
5. Особливості мовного оформлення документів: резюме, заява, доручення, наказ.

Ключові слова: мовна норма, варіантність мовної норми, система норм, фіксація норм, кодифікація, мовний пуризм.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5; 6

Додаткова: 1; 3; 7; 9; 10; 13; 14.

Тема 8. Культура усного і письмового спілкування в освітньому середовищі. Особливості оформлення текстів науково-навчальних жанрів.

Основні питання теми:

1. Фізіолого-артикуляційний аспект звукового мовлення. Основні орфоепічні норми української мови. Особливості вимови голосних і приголосних звуків, звукосполучень, слів іншомовного походження. Засоби милозвучності мовлення.
2. Дотримання орфоепічних норм та їх вплив на виразність усного мовлення у професійному спілкуванні вихователя дошкільного закладу.
3. Приклади порушення мови емоційно зниженою лексикою, словами-паразитами, плеоназмами, тавтологією.
4. Наголос як фонетичне явище. Типи наголосу: словесний, логічний, емфатичний. Роль і характер українського словесного наголосу. Наголос основний і побічний. Подвійний наголос у слові. Норми наголошування в українській літературній мові.
5. Особливості мовного оформлення документів: план і тези, конспект, реферат, автореферат, анотація, стаття, курсовий проект.
6. Орфоепічні словники. Етика спілкування у професійному середовищі працівника закладу освіти. Шляхи підвищення культури мовлення сучасного фахівця дошкільного закладу.
7. Сучасні лінгвістичні словники. Мовний пуризм і питання норми. Позитивні і негативні риси мовного пуризму. Проблема добору питомих українських відповідників до новітніх англійців у сучасному українськомовному фаховому дискурсі.

Ключові слова: мовленнєвий апарат, орфоепічні норми, словесний наголос, норми наголошування, діалектна лексика, доречне мовлення, достатність, етика спілкування, жаргонна лексика, засмічення мови, канцеляризми, контекстуальна доречність, тавтологія, чистота мовлення.

Рекомендована література:

Основна: 2; 3; 4; 5

Додаткова: 1; 4; 7; 9; 10; 17.

Тема 9. Риторичний аспект культури мовлення. Публічний виступ. Невербальні складники комунікації.

Основні питання теми:

1. Публічний виступ як різновид фахової мовленнєвої діяльності. Модуси публічного виступу: логос, етос, пафос.
2. Етапи підготовки до публічного виступу. Стратегія і тактика публічного виступу.

3. Мета публічного виступу: інформування чи переконання (поінформувати, навчити, розважити, заохотити, переконати, презентувати себе). Аналіз аудиторії. Ознаки аудиторії: соціально-демографічні, соціально-психологічні, формально-ситуативні.

4. Портрет аудиторії: її мотиви, інтереси, установки. Вибір теми, розроблення предмету промови. Методи підготовки: вивчення першоджерел, збирання матеріалу, виписки, зберігання інформації.

5. Структура промови. Види, функції, різновиди прийомів вступу та завершення виступу. Особливості композиції основної частини. Аргументація: структура та види. Сильні та слабкі аргументи. Коректні й некоректні прийоми аргументації.

6. Способи інтеграції структурних компонентів тексту: прийоми когезії, проспекція ретроспекція. Робота над стилем та логікою тексту.

7. Риторичні засоби та їх роль в усному мовленні фахівця. Прийоми встановлення контакту з аудиторією. Засоби активізації слухачів: прийом співпереживання, прийом парадоксальної ситуації, формування проблемного питання, апеляція до інтересів слухачів, до подій, часу, місця, до авторитету. Гумористична ремарка. Зовнішня культура комунікації.

8. Невербальні засоби комунікативного впливу: вигляд, міміка, зоровий контакт, кінесика, паралінгвістичні чинники. Обставини спілкування: мета, кількість учасників, специфіка аудиторії, місце комунікації. Зони комунікації.

Ключові слова: публічний виступ, модуси публічного виступу, логос, етос, пафос, риторична формула, закони риторики, концептуальний закон, стратегічний закон, закон моделювання аудиторії, тактичний закон, мовленнєвий закон, закон ефективної комунікації, системно-аналітичний закон, етапи діяльності промовця, стратегія підготовки промови, тактика виступу, прийоми суперечки, доповідь, промова, когезія, структура промови, вступ, основна частина, теза, аргумент, заключна частина промови, невербальні засоби впливу на комунікантів.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5; 6.

Додаткова: 1; 4; 5; 6; 7; 10; 13.

Тема 10. Технології комунікативного впливу. Полемічна майстерність і цифрова риторика.

Основні питання теми:

1. Сутність і специфіка професійної діалогічної мови.

2. Ділова бесіда як різновид професійної діалогічної мови. Розробка стратегії ведення бесіди.

3. Прийоми активізації уваги слухачів.

4. Модель та характерні особливості ділової телефонної розмови.

5. Етика інтернет-спілкування.

Ключові слова: конструктивний діалог, полілог, ділова нарада, службова бесіда, телефонна ділова розмова, інтернет-спілкування, дискусія, диспут, дебати, полеміка.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5; 6.

Додаткова: 1; 7; 14; 15; 17.

Модуль 3.

КУЛЬТУРА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА. НОВА СФЕРА КОМУНІКАЦІЇ

Тема 11. Мовна норма: динаміка і проблеми кодифікації.

Основні питання теми:

1. Сучасна словотвірна норма української мови в мовній практиці та кодифікація.
2. Норма в сучасному українському словотворенні.
3. Мода на слова і норма мови.
4. Стійкість мовної норми.

Ключові слова: мовна норма, варіантність мовної норми, система норм, фіксація норм, кодифікація, мовний пуризм.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5; 6.

Додаткова: 1; 3; 4; 5; 6; 7; 8.

Тема 12. Український правопис у контексті мовних інновацій.

Основні питання теми:

1. Графіка української мови, її склад: алфавіт, діакритичні знаки, розділові знаки.
2. Стислий огляд історії української графіки. Українська орфографія. Принципи української орфографії.
3. Нова редакція українського правопису. Складні випадки написань: фонетичні орфограми (уживання апострофа, знака м'якшення; ненаголошені *е, и, о*; спрощення в групах приголосних, подвоєння і подовження приголосних, чергування голосних і приголосних звуків, відображення звукових змін на письмі).
4. Правопис слів іншомовного походження. Правила вживання великої літери у власних назвах. Правопис префіксів і суфіксів. Правопис *не-, ні-* з різними частинами мови. Написання складних слів разом і через дефіс.

Ключові слова: графіка, графічна система, графема, буква, принципи української орфографії, орфограма.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5; 6.

Додаткова: 1; 4; 6; 7; 19.

Тема 13. Орфоепічна та акцентуаційна норма як складник мовленнєвої культури фахівця.

Основні питання теми:

1. Орфоепічні норми в професійному мовленні. Особливості вимови голосних і приголосних звуків в українській мові. Явище асиміляції фонем.
2. Складні випадки наголошування слів. Наголос основний і побічний. Подвійний наголос у слові.
3. Норми наголошування в українській літературній мові. Орфоепічні словники.
4. Порушення орфоепічних, акцентуаційних норм. Шляхи усунення анормативності. Роль і характер українського словесного наголосу.
5. Етика спілкування у професійному середовищі працівника закладу дошкільної освіти. Шляхи підвищення культури мовлення сучасного вихователя дошкільного закладу.
6. Види, форми та правила усного професійного спілкування. Публічний виступ як різновид фахової мовленнєвої діяльності. Модуси публічного виступу: логос, етос, пафос.
7. Етапи підготовки до публічного виступу. Стратегія і тактика публічного виступу. Мета публічного виступу: інформування чи переконання (поінформувати, навчити, розважити, заохотити, переконати, презентувати себе). Аналіз аудиторії. Ознаки аудиторії: соціально-демографічні, соціально-психологічні, формально-ситуативні. Портрет аудиторії: її мотиви, інтереси, установки. Вибір теми, розроблення предмету промови.
8. Методи підготовки: вивчення першоджерел, збирання матеріалу, виписки, зберігання інформації. Короткі форми запису прочитаного: складання конспекту, тез, плану. Структура промови. Види, функції, різновиди прийомів вступу та завершення виступу. Особливості композиції основної частини. (Аргументація: структура та види. Сильні та слабкі аргументи. Коректні й некоректні прийоми аргументації. Способи інтеграції структурних компонентів тексту: прийоми когезії, проспекція ретроспекція. Робота над стилем та логікою тексту. Риторичні засоби та їх роль в усному мовленні фахівця. Прийоми встановлення контакту з аудиторією. Засоби активізації слухачів: прийом співпереживання, прийом парадоксальної ситуації, формування проблемного питання, апеляція до інтересів слухачів, до подій, часу, місця, до авторитету. Гумористична ремарка. Зовнішня культура комунікації. Невербальні засоби комунікативного впливу: вигляд, міміка, зоровий контакт, кінесика, паралінгвістичні чинники. Обставини спілкування: мета, кількість учасників, специфіка аудиторії, місце комунікації. Зони комунікації).

Ключові слова: публічний виступ, модуси публічного виступу, логос, етос, пафос, риторична формула, закони риторики, концептуальний закон, стратегічний закон, закон моделювання аудиторії, тактичний закон, мовленнєвий закон, закон ефективної комунікації, системно-аналітичний закон, етапи діяльності промовця, стратегія підготовки промови, тактика виступу, прийоми суперечки, доповідь, промова, когезія, структура промови, вступ, основна частина, теза, аргумент, заключна частина промови, невербальні засоби впливу на комунікантів.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5; 6.

Додаткова: 1; 4; 6; 7; 19.

Тема 14. Лексична та фразеологічна правильність мовлення.

Основні питання теми:

1. Лексичні норми наукового та офіційно-ділового стилів.
2. Власне українська та іншомовна лексика у професійному мовленні. Точність мовлення і синонімія.
3. Вибір синоніма із синонімічного ряду. Перифрази. Евфемізми.
4. Особливості використання загальноживаної (стилістично нейтральної) і стилістично забарвленої лексики.
5. Чистота мовлення і вживання просторічної, жаргонної, діалектної лексики.
6. Точність наукового мовлення. Особливості вживання термінів, професіоналізмів, фразеологізмів. Номенклатурні назви в професійному мовленні.
7. Пароніми та омоніми у професійному мовленні. Труднощі вживання паронімів.
8. Типові лексичні помилки: уживання слів у невласливому значенні; неточність у виборі синонімів; сплутування паронімів, омонімів, багатозначних слів; порушення норм лексичної, граматичної та стилістичної сполучуваності; мовна надмірність (багатослів'я, плеоназм, тавтологія, дублювання); мовна недостатність (втрата в тексті слів, що призводить до спотворення змісту висловлювання); невмотивоване вживання діалектизмів, жаргонізмів, варваризмів, просторіччя, чужомовної лексики (росіянізмів, англізмів).
9. Фразеологічні норми. Типові порушення фразеологічної точності: калькування висловів з інших мов замість добору питомих українських відповідників; незнання точного значення фразеологізму, його експресивно-стилістичних особливостей, сфери вживання; невмотивована трансформація складу фразеологізму, підміна слів.

Основні поняття теми: лексичні ресурси, лексичні норми, терміни, професіоналізми, номенклатурна назва, мовне кліше, іншомовна лексика, синоніми, омоніми, антоніми, пароніми, перифрази, евфемізми, плеоназм, тавтологія, фразеологізм, лексична помилка, фразеологічна помилка.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5; 6.

Додаткова: 1; 4; 6; 7; 19.

Тема 15. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.

Основні питання теми:

1. Особливості використання граматичних форм іменників у фаховому мовленні (категорії роду, числа, відмінка).
2. Труднощі словозміни іменників. Прикметники у фаховому дискурсі: ступені порівняння, відмінювання.
3. Сильові норми використання займенників.
5. Особливості використання числівників: відмінювання, зв'язок з іменниками.

6. Мовні формули на позначення часу. Особливості використання дієслівних форм (особових форм, дієприкметників, дієприслівників, безособових форм на *-но, -то*).

7. Особливості використання прислівників, їх правопис. Прийменникові конструкції у професійному мовленні. Труднощі у вживанні прийменників, сполучників, часток.

Основні поняття теми: граматична категорія, граматична форма, словоформа, словозміна, частини мови, іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник, службові частини мови, граматична помилка.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5; 6.

Додаткова: 1; 4; 6; 7; 19.

Тема 16. Синтаксичні аспекти культури мовлення. Пунктуаційна норма.

Основні питання теми:

1. Синтаксичні особливості текстів різних стилів.

2. Порядок слів у реченні.

3. Зв'язок присудка з підметом (координація), розщеплений та нерозщеплений присудок.

4. Складні випадки дієслівного керування. Особливості вживання у фаховому мовленні ускладнених речень (з однорідними членами, відокремленими членами, звертаннями, вставними конструкціями).

5. Особливості вживання у фаховому мовленні складних речень.

6. Складні випадки пунктуації.

7. Типові граматичні помилки в оформленні речень з дієприслівниковими зворотами, конструкції зі спільним додатком, «нанизування відмінків».

Основні поняття теми: речення, словосполучення, член речення, підмет, присудок, додаток, означення, обставина, дієприслівниковий зворот, керування, координація, пунктуація.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5; 6.

Додаткова: 1; 3; 4; 6; 7; 15; 17; 19.

Тема 17. Гендерні та вікові особливості спілкування.

Основні питання теми:

1. Особливості українського мовленнєвого етикету.

2. Мовленнєвий етикет ділового спілкування.

3. Мовні моделі звертання, ввічливості, вибачення, погодження тощо.

4. Мовний етикет академічного навчального середовища.

5. Гендерний аспект фахового спілкування. Гендерні характеристики комунікативної поведінки.

6. «Чоловічий» і «жіночий» типи слухання. Фемінітиви і маскулінітиви в українській мові XXI ст.

7. Дискусійні питання мовного гендеру: тенденція до фемінізації сучасної української мови; боротьба з мовним сексизмом; стратегії фемінізації та нейтралізації як основні чинники творення гендернотолерантної мови.

8. Вікові аспекти спілкування. Молодіжний сленг. Студентський жаргон.

Основні поняття теми: мовленнєвий етикет, мовленнєва етикетна модель, гендерні характеристики комунікації, фемінізація, фемінітив, маскулітив, гендернотолерантна мова, сленг, жаргон.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5; 6.

Додаткова: 1; 4; 6; 7; 15; 17; 18; 19; 20.

Тема 18. Особливості інтернет-комунікації. Мова інтернету.

Основні питання теми:

1. Основні риси інтернет-спілкування. Можливості віртуального спілкування.
2. Етикет спілкування в цифрових мережах.
3. Мовні норми в мережевому спілкуванні.
4. Безпечність інтернет-комунікації.

Ключові слова: інтернет-спілкування, мовні норми мережевого спілкування,

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 3; 4; 5; 6.

Додаткова: 1; 8; 18; 19; 20.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1) відвідування лекцій	1	1	1	1	1	2	2
2) відвідування практичних занять	1	4	4	5	5	8	8
3) робота на практичному занятті	10	4	40	5	50	8	80
4) виконання завдань самостійної роботи	5	5	25	3	15	8	40
5) виконання МКР	25	1	25	1	25	1	25
Разом: максимальна кількість балів	- -	-	95	-	96	-	155
Розрахунок коефіцієнта	346:60=5,8						

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Рекомендації до виконання завдань для самостійної роботи

Модуль 1.

ЛІТЕРАТУРНА І НАЦІОНАЛЬНА МОВА. ФУНКЦІЇ МОВИ

Самостійна робота 1.

Тема 1. Мова і мовлення. Динаміка національної мови і форм її вияву.

Завдання 1. Підготуйте проєкт на тему:

Культура – важливий складник життя спільноти. Які українські культурні традиції Вам відомі? Як культура впливає на впізнаваність країни? (презентацію (12 – 15 слайдів за програмними ресурсами PowerPoint, Prezi, Slideboom та ін.); підготуйтеся до виступу з повідомленням на практичному занятті (регламент – до 7 хв).

Самостійна робота 2.

Тема 2. Українська мова з-поміж інших слов'янських мов. Українська мова на мовній карті світу.

Завдання 1. Підготуйте проєкт на тему: Українська мова на мовній карті світу.

(презентацію (12 – 15 слайдів за програмними ресурсами PowerPoint, Prezi, Slideboom та ін.); підготуйтеся до виступу з повідомленням на практичному занятті (регламент – до 7 хв).

Самостійна робота 3.

Тема 3. Усний і письмовий різновиди української мови. Співвідношення літературної і розмовної мови.

Завдання 1. Підготуйте монолог короткої зустрічі-знайомства з вихователями дошкільного закладу. За допомогою Web-камери запишіть своє мовлення, що відображає певні орфоепічні норми, чіткість дикції, чистоту мовлення; надішліть свій запис вкладеними файлом на електронну адресу своєї групи для взаємоаналізу; проаналізуйте виконання завдання студентами вашої групи за тими ж критеріями; підготуйтеся до повідомлення про результати свого аналізу на практичному занятті; сформулюйте поради стосовно виправлення порушень мовлення, орфоепічних вад (тренінг з техніки усного мовлення).

Самостійна робота 4.

Тема 4. Українська мова – основа державної єдності і національної культури. Мовне законодавство і мовна політика в Україні.

Завдання 1. Завдання 1. Підготуйте виступ на одну з тем:

Тема 1. Волонтерство дуже популярне у світі. Що, на Вашу думку, спонукає людей займатися волонтерством? У якій сфері Вам було б цікаво стати волонтером?

Тема 2. Культура – важливий складник життя спільноти. Які українські культурні традиції Вам відомі? Як культура впливає на впізнаваність країни?

Тема 3. Існує думка, що в сучасному світі частина професій згодом зникне у зв'язку з технічним прогресом. Як Ви думаєте, які фахівці будуть завжди потрібними? Які професії треба опанувати в майбутньому?

За допомогою Web-камери запишіть своє мовлення, що відображає певні орфоепічні норми, чіткість дикції, чистоту мовлення; надішліть свій запис вкладеними файлом на електронну адресу своєї групи для взаємоаналізу; проаналізуйте виконання завдання студентами вашої групи за тими ж критеріями; підготуйтеся до повідомлення про результати свого аналізу на

практичному занятті; сформулюйте поради стосовно виправлення порушень мовлення, орфоепічних вад (тренінг з техніки усного мовлення).

Самостійна робота 5.

Тема 5. Функційно-стильова диференціація української мови.

Завдання 1. Підготуйте повідомлення на одну із тем, використовуючи розмовний або науковий стиль.

Тема 1. Які види мистецтва (кінематограф, живопис, література тощо) Вам найбільше подобаються? Який Ваш улюблений твір мистецтва? Чим він Вам подобається? Як мистецтво, на Вашу думку, впливає на людину?

Тема 2. Соціальні мережі – універсальний інструмент для комунікації між людьми у XXI ст. Як саме вони вплинули на суспільство? Які, на Вашу думку, переваги і недоліки користування соціальними мережами?

Тема 3. У великому місті значна кількість жителів має власне авто, оскільки ним зручно та швидко можна дістатися у потрібне місце. Яким Ви бачите ідеальне авто? Як, на Вашу думку, зміняться автомобілі в місті?

За допомогою Web-камери запишіть своє мовлення, що відображає певні орфоепічні норми, чіткість дикції, чистоту мовлення;

надішліть свій запис вкладеними файлом на електронну адресу своєї групи для взаємоаналізу; проаналізуйте виконання завдання студентами вашої групи за тими ж критеріями; підготуйтеся до повідомлення про результати свого аналізу на практичному занятті; сформулюйте поради стосовно виправлення порушень мовлення, орфоепічних вад (тренінг з техніки усного мовлення).

Модуль 2.

КУЛЬТУРА УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА

Самостійна робота 6.

Тема 6. Мова фаху як складник сучасної української літературної мови.

Завдання 1. Підготуйте повідомлення на одну з тем:

Тема 1. Використовуючи етикетні формули, змоделюйте поведінкову ситуацію з керівництвом закладу у разі запізнення на роботу, навчальні заняття.

Тема 2. Змоделюйте мовленнєву ситуацію зустрічі із роботодавцем.

Тема 3. Змоделюйте зустріч із журналістом. Тема бесіди: «Коротко про наболіле».

За допомогою Web-камери запишіть своє мовлення, що відображає певні орфоепічні норми, чіткість дикції, чистоту мовлення;

надішліть свій запис вкладеними файлом на електронну адресу своєї групи для взаємоаналізу; проаналізуйте виконання завдання студентами вашої групи за тими ж критеріями; підготуйтеся до повідомлення про результати свого аналізу на практичному занятті; сформулюйте поради стосовно виправлення порушень мовлення, орфоепічних вад (тренінг з техніки усного мовлення).

Самостійна робота 7.

Тема 7. *Культура усного і письмового ділового спілкування. Типи документів, мовні особливості оформлення документів.*

Завдання 1. Підготуйте письмово документ на вибір: заяву на ім'я декана Факультету педагогічної освіти про вибір дисципліни для вивчення; пояснювальну записку про спізнення на навчальні заняття; резюме.

Самостійна робота 8.

Тема 8. *Культура усного і письмового спілкування в освітньому середовищі. Особливості оформлення текстів науково-навчальних жанрів.*

Завдання 1. Підготуйте письмово документ науково-навчальних жанрів на вибір: тези статті з фаху «дошкільна освіта» (О. А. Половіна «Мистецькі спілкування як основа формування культури дошкільників»; Ю. Ю. Савченко «Арттерапія як засіб естетичного виховання дітей дошкільного віку»).

Модуль 3.

КУЛЬТУРА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА. НОВА СФЕРА КОМУНІКАЦІЇ

Самостійна робота 9.

Тема 11. *Мовна норма: динаміка і проблеми кодифікації.*

Завдання 1. Проаналізуйте писемне мовлення дописувачів соціальних мереж (на вибір), проаналізуйте помилки, сформулюйте та запишіть висновки.

Самостійна робота 10.

Тема 12. *Український правопис у контексті мовних інновацій.*

Завдання 1. Проаналізуйте писемне мовлення Ваших однокласників, проаналізуйте особливості «мовного портрету мовця» з урахуванням дотримання норм сучасного правопису, сформулюйте та запишіть висновки.

Самостійна робота 11.

Тема 13. *Орфоепічна та акцентуаційна норма як складник мовленнєвої культури фахівця.*

Завдання 1. Проаналізуйте мовлення Вашого кумира (діяча культури та мистецтва України), проаналізуйте особливості «мовного портрету» мовця, сформулюйте та запишіть висновки.

Самостійна робота 12.

Тема 14. *Лексична та фразеологічна правильність мовлення.*

Завдання 1. Проаналізуйте усне мовлення однокласника, проаналізуйте особливості «мовного портрету мовця», сформулюйте та запишіть висновки.

Самостійна робота 13.

Тема 15. *Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.*

Завдання 1. Прочитайте текст листа «Слово про мову», вміщеного за покликанням <http://www.golos.com.ua/article/327219> в газеті «Голос України». Опишіть проблеми, до яких звертається автор листа.

Самостійна робота 14.

Тема 16. Синтаксичні аспекти культури мовлення. Пунктуаційна норма.

Завдання 1. Напишіть листа до одного з часописів «Мовна поведінка поза родинним колом».

Самостійна робота 15.

Тема 17. Гендерні та вікові особливості спілкування.

Завдання 1. Напишіть відгук на переглянутий мультимедійний фільм для дітей дошкільного віку.

Самостійна робота 16.

Тема 18. Особливості інтернет-комунікації. Мова інтернету.

Завдання 1. Напишіть відгук про комунікацію Ваших друзів (до 5-ти осіб) на основі перегляду листування в соціальних мережах (Facebook).

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Модуль 1.			
ЛІТЕРАТУРНА І НАЦІОНАЛЬНА МОВА. ФУНКЦІЇ МОВИ			
Тема 1. Мова і мовлення. Динаміка національної мови і форм її вияву.	Індивідуальне опитування	5	I
Тема 2. Українська мова з-поміж інших слов'янських мов. Українська мова на мовній карті світу.	Індивідуальне опитування	5	II
Тема 3. Усний і письмовий різновиди української мови. Співвідношення літературної і розмовної мови.	Індивідуальне опитування	5	III
Тема 4. Українська мова – основа державної єдності і національної культури. Мовне законодавство і мовна політика в Україні.	Індивідуальне опитування	5	IV
Тема 5. Функційно-стильова диференціація української мови.	Індивідуальне опитування	5	V
Разом за змістовий модуль 1 : 25 балів			
Модуль 2.			
КУЛЬТУРА УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА			

Тема 6. <i>Мова фаху як складник сучасної української літературної мови.</i>	Письмове опитування	5	VI
Тема 7. <i>Культура усного і письмового ділового спілкування. Типи документів, мовні особливості оформлення документів.</i>	Письмове опитування	5	VII
Тема 8. <i>Культура усного і письмового спілкування в освітньому середовищі. Особливості оформлення текстів науково-навчальних жанрів.</i>	Письмове опитування	5	VIII
Разом за змістовий модуль 2 : 15 балів			
Модуль 3. КУЛЬТУРА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА. НОВА СФЕРА КОМУНІКАЦІЇ			
Тема 11. <i>Мовна норма: динаміка і проблеми кодифікації.</i>	Письмове опитування	5	IX
Тема 12. <i>Український правопис у контексті мовних інновацій.</i>	Письмове опитування	5	X
Тема 13. <i>Орфоепічна та акцентуаційна норма як складник мовленнєвої культури фахівця.</i>	Письмове опитування	5	XI
Тема 14. <i>Лексична та фразеологічна правильність мовлення.</i>	Письмове опитування	5	XII
Тема 15. <i>Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.</i>	Письмове опитування	5	XIII
Тема 16. <i>Синтаксичні аспекти культури мовлення. Пунктуаційна норма.</i>	Письмове опитування	5	XIV
Тема 17. <i>Гендерні та вікові особливості спілкування.</i>	Письмове опитування	5	XV
Разом за модуль 3 : 40 балів			
Разом за семестр : 80 балів			

Критерії оцінки результатів самостійної роботи

Максимальна кількість балів – 5

Оцінка за п'ятибальною шкалою	Зміст оцінки

5 балів	студент глибоко та міцно засвоїв матеріал; наводить теоретично і практично правильні, обґрунтовані коментарі; проводить грамотний та чітко структурований аналіз мови; самостійно здійснює узагальнення і висновки; вичерпно, послідовно, грамотно оформив самостійно виконані завдання (оцінка «відмінно»).
4 бали	студент добре знає матеріал, але допускає незначні помилки в аналізі мови, які за допомогою викладача швидко виправляє; здатен здійснювати лінгвістичний аналіз, самостійно робити висновки; успішно виконав та оформив самостійну роботу з незначною кількістю помилок (оцінка «добре»).
3 бали	виконано не всі завдання; студент припускається грубих помилок, які самостійно не може виправити; недостатньо правильно і грамотно оформлено результати аналізу; рівень розуміння матеріалу студентом можна визначити як поверхневий (оцінка «задовільно»).
2 бали	студент засвідчує фрагментарне знання матеріалу, не може здійснити аналіз мови; наявна значна кількість суттєвих помилок у змісті та оформленні (оцінка «незадовільно»).
1 бал	студент засвідчує окремі фрагменти знань, не може здійснити аналіз мови; наявна значна кількість суттєвих помилок у змісті та оформленні (оцінка «незадовільно»).

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульна контрольна робота №1

Форма проведення: письмова. Максимальна кількість балів: 25 балів. Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 25 тестових завдань, правильне виконання яких, оцінюється 25 балами.

Модульна контрольна робота №2

Форма проведення: проєкт «Мова сучасної літератури для дітей дошкільного віку», при виконанні якого передбачено три основні етапи:

На першому етапі (*коригувальному*) формується навчально-пізнавальна діяльність. Застосування групового методу надає можливість поділити студентів на підгрупи (не більше 3 студентів). Кожна підгрупа складає план дій, розподіляються завдання між учасниками.

На другому етапі (*навчальному*) відбувається аналіз матеріалу (текстовий ресурс художніх творів для дітей дошкільного віку) узагальнюються і

систематизуються відомості з конкретної теми. Цей етап сприяє розвитку аналітичного мислення.

На третьому етапі (*навчально-контрольному*) відбувається рецензування отриманих результатів, активна дискусія з аналізу проведеної роботи, підбиття підсумків - оцінювання.

Захист проєкту відбувається у вигляді презентації. Максимальна кількість балів: 25 балів.

Модульна контрольна робота №3

Форма проведення: письмова. Максимальна кількість балів: 25 балів. Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 25 тестових завдань, правильне виконання яких, оцінюється 25 балами.

Критерії і норми оцінювання модульної (контрольної) роботи

Максимальна кількість балів – 25	Критерії оцінювання
25 – 20	Завдання виконані якісно (90% – 100% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
19 – 15	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% – 75% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
14 – 10	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74% – 50% виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
0	Завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Проведення семестрового контролю здійснюватиметься за сумарною кількістю балів, що є результатом поточного оцінювання, поділених на коефіцієнт 5,8 (табл. 6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів).

Здійснюватиметься семестровий контроль з урахуванням компонентів трьох дисциплін: «Історичні студії»; «Українська мова в сучасному комунікативному просторі» та «Права людини та громадянина України». Контроль проводиться комплексно: 13 тестових завдань з дисципліни «Історичні студії» (13 балів), 14 тестових завдань (14 балів) з дисципліни «Українська мова в сучасному комунікативному просторі», відповідно 13 тестових завдань (13 балів) з дисципліни «Права людини та громадянина України». Разом 40 балів.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100	Відмінно – відмінний рівень знань/умінь/навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань/умінь/навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань/умінь/навичок з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань/умінь/навичок із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання і професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань/умінь/навичок
FX, F	1-59	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань/умінь/навичок, що вимагає повторного проходження

6.6. Орієнтований перелік завдань для семестрового контролю

1. Розкрийте поняття «державна мова», «національна мова українського народу». Місце української мови серед мов світу.
2. Розкрийте поняття «походження» української мови. Назвіть основні концепції у питанні про зародження і розвиток української мови як окремої слов'янської.
3. Укажіть основні тенденції розвитку української літературної мови на сучасному етапі. Білінгвізм соціальний та індивідуальний. Державний статус української мови. Функції державної мови.
4. Назвіть ознаки літературної мови: унормованість, кодифікованість, багатофункціональність, стилістична диференціація, наддіалектність, високий ступінь престижності.
5. Розкрийте значення поняття «комунікативні якості мовлення» (правильність, змістовність, логічність, точність, доречність, стислість, достатність, виразність, багатство).
6. Визначте роль та значення функційних стилів у фаховій діяльності працівника закладу освіти.
7. Назвіть мовленнєві жанри функційних стилів. Розкрийте поняття «культура мови», «мовлення» та «комунікація» у фаховій діяльності.

8. Визначте мовні і жанрові особливості, текстові норми наукового та офіційно-ділового стилів.
9. Назвіть ознаки культури усного спілкування. Вкажіть технічні показники виразного мовлення: дихання, голос, дикція, інтонаційне багатство. Акцентуаційні норми. Логічний наголос як засіб досягнення логічності мовлення.
10. Розкрийте засоби ритміко-інтонаційної організації мовленнєвого потоку: інтонація, логічні та психологічні паузи, логічний наголос.
11. Назвіть основні вимоги до виразного мовлення, зокрема інтонація та її компоненти: мелодика, темп, тембр мовлення, інтенсивність мовлення, фразовий наголос.
12. Розкрийте основні орфоепічні норми української мови. Особливості вимови голосних і приголосних звуків, звукосполучень, слів іншомовного походження.
13. Назвіть основні закони милозвучності української мови. Фонетичні засоби милозвучності мови (чергування /y/ – /v/, /i/ – /й/; варіанти прийменників і префіксів).
14. Розкрийте поняття «наголос як фонетичне явище». Типи наголосу: словесний, логічний, емпатичний. Норми наголошування в українській літературній мові.
15. Схарактеризуйте особливості публічного виступу як різновиду фахової мовленнєвої діяльності. Модуси публічного виступу: логос, етос, пафос.
16. Назвіть основні етапи підготовки до публічного виступу. Розкрийте стратегію і тактику публічного виступу.
17. Схарактеризуйте мету публічного виступу: інформування чи переконання (поінформувати, навчити, розважити, заохотити, переконати, презентувати себе). Аналіз аудиторії, її ознаки, мотиви, інтереси, установки.
18. Розкрийте особливості вибору теми, розроблення предмету промови. Назвіть методи підготовки: вивчення першоджерел, збирання матеріалу, виписки, зберігання інформації.
19. Схарактеризуйте структуру промови. Назвіть види, функції, різновиди прийомів вступу та завершення виступу. Розкрийте особливості композиції основної частини. Вкажіть коректні й некоректні прийоми аргументації.
20. Назвіть способи інтеграції структурних компонентів тексту: прийоми когезії, проспекція, ретроспекція. Розкрийте значення прийому встановлення контакту з аудиторією, назвіть засоби активізації слухачів.
21. Розкрийте поняття «зовнішня культура комунікації». Схарактеризуйте невербальні засоби комунікативного впливу: вигляд, міміка, зоровий контакт, кінесика, паралінгвістичні чинники. Обставини спілкування. Зони комунікації.
22. Схарактеризуйте ділову бесіду як різновид професійної діалогічної мови. Розкрийте особливості стратегії ведення бесіди.

23. Розкрийте модель та характерні особливості ділової телефонної розмови. Назвіть особливості етики інтернет-спілкування.
24. Розкрийте особливості суперечки як основи дискусивно-полемічної мови. Стратегія, етапи, види суперечки.
25. Назвіть полемічні прийоми: коректні та некоректні. Схарактеризуйте прийоми встановлення контакту з аудиторією. Техніка відповідей на питання, нейтралізації заперечень.
26. Схарактеризуйте специфіку форм дискусивно-полемічного спілкування (дискусія, диспут, дебати, полеміка).
27. Розкрийте особливості українського мовленнєвого етикету. Схарактеризуйте мовленнєвий етикет ділового спілкування.
28. Назвіть мовні моделі звертання, ввічливості, вибачення, погодження тощо.
29. Схарактеризуйте особливості мовного етикету академічного навчального середовища.
30. Назвіть особливості гендерних аспектів фахового спілкування. Гендерні характеристики комунікативної поведінки. «Чоловічий» і «жіночий» типи слухання. Фемінітиви і маскулінітиви в українській мові ХХІ ст.
31. Розкрийте вікові аспекти спілкування. Схарактеризуйте особливості молодіжного сленгу. Розкрийте особливості студентського жаргону.
32. Назвіть основні вимоги до мовних норм як одного з основних понять культури мовлення. Вкажіть ознаки мовної норми.
33. Розкрийте поняття «система мовних норм» (орфоепічні, акцентуаційні, лексико-фразеологічні, морфологічні, синтаксичні, графічні, орфографічні, пунктуаційні, стилістичні).
34. Схарактеризуйте особливості української орфографії/ортографії. Вкажіть принципи української орфографії/ортографії.
35. Назвіть основні зміни в новій редакції українського правопису (2019). Розкрийте орфографічні норми. Позначення м'якості приголосних на письмі. Найважливіші правила вживання м'якого знака, апострофа (в питомих українських і запозичених словах).
36. Назвіть фонетичні процеси чергування голосних і приголосних звуків, відображення цих явищ на письмі. Уподібнення приголосних, позначення асимілятивних змін на письмі (орфографічно). Правопис слів із подовженням і подвоєнням приголосних. Спрощення у групах приголосних та позначення його на письмі.
37. Розкрийте особливості правопису найуживаніших префіксів і суфіксів.
38. Схарактеризуйте правопис слів іншомовного походження (правила написання *и, і, ї*; подвоєння приголосних у загальних і власних назвах іншомовного походження).
39. Назвіть основні правила вживання великої літери у власних назвах.

40. Розкрийте роль в сучасній українській мові складних слів. Схарактеризуйте написання складних слів разом, через дефіс. Складноскорочені слова. Способи творення, правопис аббревіатур.
41. Схарактеризуйте лексичне багатство мовлення. Розкрийте особливості вживання у мовленні багатозначних слів, омонімів, антонімів.
42. Розкрийте поняття «точність мовлення і синонімія». Схарактеризуйте особливості вибору синоніма із синонімічного ряду. Розкрийте значення перифрази. Назвіть роль у процесі ділової комунікації евфемізмів.
43. Розкрийте поняття «пароніми». Назвіть типові лексичні помилки, зумовлені явищем паронімії. Плеоназм, тавтологія як елементи засміченості мовлення.
44. Назвіть особливості використання загальноновживаної (стилістично нейтральної) і стилістично забарвленої лексики. Схарактеризуйте поняття «чистота мовлення». Розкрийте особливості вживання просторічної, жаргонної, діалектної лексики.
45. Схарактеризуйте особливості уживання іншомовної лексики, канцеляризмів у різних стилях мовлення. Точність мовлення і слова-терміни. Розкрийте особливості вживання у мовленні вихователя/вчителя термінологічної лексики.
46. Розкрийте фразеологічні норми сучасної української літературної мови. Особливості вживання фразеологізмів у різних стилях мовлення.
47. Схарактеризуйте особливості використання граматичних форм іменників у фаховому мовленні (категорії роду, числа, відмінка). Труднощі словозміни іменників.
48. Розкрийте роль прикметників у фаховому дискурсі: труднощі у творенні та вживанні форм ступенів порівняння, порівняльних конструкцій. Правопис складних прикметників.
49. Назвіть особливості використання числівників: відмінювання числівників, зв'язок з іменниками. Мовні формули на позначення часу.
50. Схарактеризуйте особливості вживання і правопису дієслівних форм. Труднощі творення, правопису й уживання дієприкметників, дієприслівників.
51. Особливості вживання службових частин мови (прийменників, сполучників, часток) у фаховому мовленні.
52. Розкрийте особливості складних випадків керування (прийменникового і безприйменникового). Схарактеризуйте способи відтворення українською мовою «зросійщених» конструкцій із прийменником *по*.
53. Назвіть пунктуаційні норми сучасної української літературної мови. Розділові знаки при однорідних і відокремлених членах речення, звертаннях. Пунктуація у складних реченнях.
54. Змодельуйте бесіду фахового спілкування щодо вирішення виробничих проблем (вихователь дошкільного закладу – медична сестра дошкільного закладу).

55. Змоделюйте бесіду фахового спілкування щодо вирішення виробничих проблем (вихователь дошкільного закладу – методист дошкільного закладу).
56. Змоделюйте бесіду фахового спілкування щодо вирішення виробничих проблем (вихователь дошкільного закладу – завідувачка дошкільного закладу).
57. Змоделюйте бесіду фахового спілкування щодо вирішення виробничих проблем (вихователь дошкільного закладу – вихователь фізичної культури).
58. Змоделюйте бесіду фахового спілкування щодо вирішення виробничих проблем (вихователь дошкільного закладу – музичний працівник дошкільного закладу).
59. Назвіть причини порушення орфоепічних, акцентуаційних норм у професійному мовленні. Розкрийте шляхи усунення анормативності.
60. Проаналізуйте вимоги до норм сучасного ділового спілкування вихователя дошкільного закладу; назвіть етикетні форми спілкування телефоном; вкажіть етичні вимоги використання мобільного зв'язку.

6.6. Шкала відповідності оцінок

<i>Рейтингова оцінка</i>	<i>Оцінка за стобальною шкалою</i>	<i>Значення оцінки</i>
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок.
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь).
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання, за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни.

7. Навчально-методична карта дисципліни «Українська мова в сучасному комунікативному просторі»

Денна форма

Разом за семестр: 90 год., лекційні заняття – 8 годин, практичні заняття – 34 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 32 год., семестровий контроль – 10 годин

Тиждень																		
Модулі	Змістовий Модуль 1.					Змістовий модуль 2.					Змістовий Модуль 3							
Назва модуля	ЛІТЕРАТУРНА І НАЦІОНАЛЬНА МОВА. ФУНКЦІЇ МОВИ					КУЛЬТУРА УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА					КУЛЬТУРА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА. НОВА СФЕРА КОМУНІКАЦІЇ							
Лекції	Л_1. Українська мова – основа державної єдності і національної культури. Мовне законодавство і мовна політика в Україні. 1б					Л_2. Технології комунікативного впливу. Полемічна майстерність і цифрова риторика 1б					Л_3 Мовна норма: динаміка і проблеми кодифікації. 1б Л_4. Український правопис у контексті мовних інновацій. 1б							
Дати																		
Теми практичних занять	Тема 1. Мова і мовлення. Динаміка національної мови і її формація.	Тема 2. Українська мова з-поміж інших слов'янських мов. Українська мова на мовній карті світу. (10б+1б)	Тема 3. Усний і письмовий різновиди української мови. Співвідношення літературної і розмовної мови. (10б+1б)	Тема 4. Українська мова – основа державної єдності і національної культури. Мовне законодавство і мовна політика в Україні.	Тема 5. Функційно-стильова диференціація української мови. (10б+1б)	Тема 6. Мова фаховецької сучасної української літературної мови. (10б+1б)	Тема 7. Культура усного і письмового спілкування в освітньому середовищі. Особливості оформлення документів, мовні особливості оформлення документів. (10б+1б)	Тема 8. Культура усного і письмового спілкування в освітньому середовищі. Особливості оформлення документів, мовні особливості оформлення документів. (10б+1б)	Тема 9. Риторичний аспект культури мовлення. Публічний виступ. Невербальні складники комунікації. (10б+1б)	Тема 10. Технології комунікативного впливу. Полемічна майстерність і цифрова риторика. (10б+1б)	Тема 11. Мовна норма: динаміка і проблеми кодифікації. (10б+1б)	Тема 12. Український правопис у контексті мовних інновацій. (10б+1б)	Тема 13. Орфографічна ситуація в українській мові. Складні мовленнєві одиниці. (10б+1б)	Тема 14. Лексична та фразеологічна правильність мовлення. (10б+1б)	Тема 15. Граматична парадигма в лінгвістичній культурі фахівця. Пунктуаційна норма. (10б+1б)	Тема 16. Синтаксичні аспекти мовлення. (10б+1б)	Тема 17. Гендерні та вікові особливості спілкування. (10б+1б)	Тема 18. Особливості інтернет-комунікації. Мова інтернету. (10б+1б)
Самостійна робота	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б	-	-	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б
Контроль	Модульна контрольна робота 1 25б					Модульна контрольна робота 2 25б					Модульна контрольна робота 3 25б							

Загальна кількість балів: 346

7. Навчально-методична карта дисципліни «Українська мова в сучасному комунікативному просторі»

заочна форма

Разом за семестр: 90 год., лекційні заняття – 2 години, практичні заняття – 10 год., модульний контроль – _ год., самостійна робота – 68год, семестровий контроль – 10 годин

Тиждень																		
Модулі	Змістовий Модуль 1.					Змістовий модуль 2.					Змістовий Модуль 3							
Назва модуля	ЛІТЕРАТУРНА І НАЦІОНАЛЬНА МОВА. ФУНКЦІЯ МОВИ					КУЛЬТУРА УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА					КУЛЬТУРА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА. НОВА СФЕРА КОМУНІКАЦІЇ							
Лекції	Л_1. Українська мова – основа державної єдності і національної культури. Мовне законодавство і мовна політика в Україні. Мовна норма: динаміка і проблеми кодифікації. Український правопис у контексті мовних інновацій. 1б																	
Дати																		
Теми практичних занять	Тема 1. Мова і мовлення. Динаміка національної мови і її вияву. (10б+1)	Тема 2. Українська мова з-поміж інших слов'янських мов. Українська мовна карта світу	Тема 3. Усний і письмовий різновиди української мови. Співвідношення літературної і розмовної мови..	Тема 4. Українська мова – основа державної єдності і національної культури. Мовне законодавство і мовна політика в Україні. (10б+1)	Тема 5. Функційно-стильова диференціація української мови	Тема 6. Мова фаха у якості складної суцільної української літературної мови	Тема 7. Культура усного і письмового ділового спілкування. Типи документів, мовні особливості оформлення документів.	Тема 8. Культура усного і письмового спілкування в освітньому середовищі. Особливості оформлення текстів науково-навчальних жанрів.	Тема 9. Риторичний аспект культури мовлення. Публічний виступ. Невербальні складні комунікації.	Тема 10. Технології комунікації впливу. Полемічна майстерність і цифрова риторика	Тема 11. Мовна норма: динаміка мовних інновацій. (10б+16)	Тема 12. Український правопис у контексті мовних інновацій. (10б+16)	Тема 13. Орфографічна акцентуаційна норма складних мовленієвих культурних фахівця	Тема 14. Лексична та фразеологічна правильність мовлення.	Тема 15. Граматична парадигма в лінгвістичній культурі фахівця. Пунктуаційна норма.	Тема 16. Синтаксичні аспекти культури мовлення.	Тема 17. Гендерні та вікові особливості спілкування.	Тема 18. Особливості інтернет-комунікації. Мова інтернету.
Самостійна робота	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б	-	-	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б	5б
Контроль	Модульна контрольна робота 1 25б					Модульна контрольна робота 2 25б					Модульна контрольна робота 3 25б							

Загальна кількість балів: 135 Коефіцієнт: 2,25

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

Основна література до курсу

1. Архангельська А. *Femina cognita*. Українська жінка у слові й словнику. Київ, 2019. 520 с.
2. Городенська К. Г. Українське слово у вимірах сьогодення : монографія. Київ : КММ. 2019. 208 с.
3. Заболотний О., Заболотний В. *Правильне мовлення*. Київ, 2020. 272 с.
4. Маруніч І., Гайдаєнко І. *Ділове спілкування та культура мовлення*. Київ, 2019. 224 с.
5. Микитюк О. *Сучасна українська мова: самобутність, система, норма : навч. посіб. 6-те вид., зі змін*. Львів : Львівська політехніка, 2020. 440 с.
6. Пасинок В.Г. *Основи культури мовлення*. Київ, 2019. 184 с.

Додаткова:

1. Бацевич Ф.С. *Лінгвістика тексту : підручник*. Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 2016. 316 с.
2. Вінтонів М.О., Вінтонів Т.М., Мала Ю.В. *Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі. : монографія*. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 336с.
3. Заєць В. Г. Динаміка запозичених морфем у сучасних засобах масової інформації. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету серія «Філологія»*. 2024. (65). с. 37–40.
4. Заєць В.Г. Параметри словотворення агентивів художнього твору (на матеріалі романів В. Шкляра, Макса Кідрука, Люко Дашвар). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету Серія «Філологія»* (66). 2024.с. 62-66.
5. Заєць В. Г. Продуктивні словотвірні типи агентивів у секторі засобів масової інформації. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету серія «Філологія»*. 2023 (59). с. 117–121.
6. Заєць В. Г., Степаненко О. К., Степчук Ю. П. Сучасний молодіжний сленг української молоді. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2022 (24). с. 45–49..
7. Караванський С. *Пошук українського слова, або боротьба за національне «Я»*. Видавничий центр «Академія». 2019. 232 с.
8. Карпіловська Є. А. *Мода на слова і норма мови*. *Культура слова*. №77. 2012.С.43–51.
9. Карпіловська Є. А. *Норма в сучасному українському словотворенні: зразок і реальність*. *Культура слова*. №74. 2011.С.43–51.

10. Карпіловська Є. А. Кислюк Л.П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденція розвитку : [монографія]. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 424 с.
11. Клименко Н.Ф. Як народжується слово : монографія. Київ : Академперіодика, 2017. 247 с.
12. Короткий словник термінів для професійного мовлення вчителя 2018 рік. Збірка термінів. /за ред.: Ходанич Л.П., к.п. н., доц., Палько Т.В. к.психол. наук, доц. кафедри педагогіки та психології. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/korotkiy-slovník-terminiv-nush-dlya-profesiynogo-movlennya-vchitelya-2018-rik-17057.html> – Назва з екрана.
13. Личук М., Навальна М., Молоткіна Ю. Динаміка запозичень в українській мові на початку ХХІ століття: [монографія]. Київ : Компринт, 2021. 228 с.
14. Нелюба А.М. Явище економії в словотвірній номінації української мови (системний вимір): [монографія]. Харків, 2014. 183 с.
15. Стишов О. А. *Розвиток лексики української мови в ххі сторіччі* Лінгвістичні студії. 2024. (47). с. 114–125.
16. Стишов О. А. Динаміка лексичного складу сучасної української мови: навч. посібник. Київ. 2019. 195 с.
17. Стишов О. А. Українська лексика ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації): монографія. Київ : Пугач, 2005. 388 с.
18. Українська мова професійного спілкування. URL: https://pidruchniki.com/1435072247592/dokumentoznavstvo/ukrayinska_mova_profesiynogo_spilkuvannya
19. Український правопис. Київ : Наукова думка. 2019. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>
20. Тараненко О.О. Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кінець ХХ – ХХІ ст.) : монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 248 с.

Інтернет-ресурси

1. Конституція України (чинна з 1996 р. зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws8>
2. Культура мови і культура мовлення. Комунікативні ознаки культури мовлення. URL: https://pidruchniki.com/1040101747600/dokumentoznavstvo/kultura_movi_kultura_movlennya_komunikativni_oznaki_kulturi_movlennya
3. Лексичні норми мови професійного спілкування. URL: https://pidruchniki.com/1814081747605/dokumentoznavstvo/leksichni_normi_movi_profesiynogo_spilkuvannya

4. Українська мова: Енциклопедія. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
5. Українська мова в Інтернеті. URL: <http://novamova.info/>
6. Український правопис (2019). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>
7. Уроки державної мови. URL: <http://mova.kreschatic.kiev.ua/>
8. Центр культури української мови. URL: <https://centrkum.blogspot.com/>